

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
243/2022	Fylkesrådet	16.09.2022
124/2022	Fylkestinget	17.10.2022
	Komite for kultur, miljø og folkehelse	17.10.2022

Høring - Ny lov om omsetting av bøker (bokloven)

Sammendrag

Forslag til ny Boklov har til hensikt å sikre at det skapes mangfoldig litteratur på bokmål, nynorsk og samisk. Det er også viktig for lovgiverne at befolkningen sikres lik adgang til litteraturen, og at det finnes modeller som i størst mulig grad sikrer økonomien for forfatterne, forlagene og forhandlerne av litteratur.

Denne saken legger opp til at Nordland fylkeskommune gir sin støtte til lovforslaget.

Bakgrunn

I Hurdalsplattformen sier regjeringen at den ønsker en boklov som sikrer fastprissystemet. Forslaget vil også bidra til at det skapes en mangfoldig norsk litteratur på bokmål, nynorsk og samisk, og at denne litteraturen er tilgjengelig for alle i Norge.

Dagens situasjon når det gjelder litteraturbransjen er at mange deler av det økonomiske og logistiske kretsløpet er forankret i Bokavtalen, men ikke i lov. Bokavtalen er en avtale mellom Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen, og gjelder deres medlemmer. Avtalen regulerer blant annet en fastprisperiode og en tilbuds- og leveringsplikt.

Lovforslaget vil videreføre og utvide flere av elementene i Bokavtalen, slik at hele bransjen blir omfattet av prinsippene.

Problemstilling

Bokloven har til hensikt å omfatte alle norske forlag og bokhandlere, og ikke bare de som omfattes av Bokavtalen. Sentrale tiltak er forslag om å innføre obligatorisk fastpris for alle aktører. Dette vil bidra til å sikre en mer forutsigbar inntjening for bokbransjen (forfattere, forlag, forhandlere), i tillegg til at ordningen vil sikre like vilkår for kundene uansett bosted. Den obligatoriske fastprisordningen skal gjelde i en viss periode, før det tillates salg til rabattert pris. Lovforslaget legger også opp til lengre

fastprisperiode.

Det foreslås også innført en lovfestet tilbuds- og leveringsplikt. Denne plikten gjelder allerede de som omfattes av Bokavtalen. Målet er å sikre et likt litteraturtilbud ut til hele landet. Denne plikten skal gjelde både fysiske og digitale medier, og betyr i praksis at alle bokhandlere har plikt til å skaffe alle bøker som føres av forlagene, uavhengig av kjedetilhørighet og eierforhold. Likeledes har forlagene leveringsplikt til bokhandlerne. I praksis betyr dette at alle bokhandlere skal levere all litteratur til kundene sine.

Høringsnotatet legger opp til et lovfestet unntak fra konkurranselovgivningen for bokbransjen. Dette med utgangspunkt i kulturpolitiske og demokratiske hensyn.

Nordland har sammen med Troms og Finnmark fylkeskommune en felles litteraturstrategi (Litteraturstrategi for Nord-Norge 2022-2025), vedtatt av fylkestingene. Strategien har blant annet til hensikt å stimulere til mer produksjon av nordnorsk litteratur, samt å intensivere formidlingen av nordnorsk litteratur. Det er ønskelig med et aktivt litterært miljø, men samtidig er det ressurskrevende å bygge forfatterskap og krevende å drive forlagsvirksomhet. Virkemidler som kan bidra til å sikre økonomien i det litterære kretsløpet vil medvirke i positiv retning også her i Nordland.

Nordland er preget av små aktører i bokbransjen, bibliotekene er små og det er flere små forlag. Bokhandlerbransjen er overveiende preget av kjedetilhørighet. Det trengs en høyere litteraturproduksjon, og dette gjelder spesielt for de utrydningstruede samiske språkene. Demografien tilsier at det kan være utfordrende å skaffe litteratur og opprettholde bokhandeltilbudet, og langt fra alle kommuner har egen bokhandel.

Drøfting

Det legges opp til å lovfeste allerede eksisterende samarbeid i litteraturbransjen. I tillegg foreslås det tiltak som tar sikte på å sikre økonomien spesielt for de mindre aktørene, som vi har en del av i Nordland. Dette gjelder både forfattere av litteratur som ikke har stort salg, de mindre forlagene samt de selvstendige bokhandlerne,

Lovforslaget ønsker også å sikre at alle får tilgang til all litteratur uansett format utgitt i Norge, uavhengig av bosted i landet. Dette er et godt demokratisk prinsipp, som sikrer at også Nordlands befolkning får god tilgang til informasjon og kunnskap.

Loven vil tillate prissamarbeid for å gi forutsigbare rammevilkår på tvers av bransjer og aktører. Dette gjøres med utgangspunkt i kulturpolitiske målsettinger, og vil bidra til å sikre produksjonen av norsk og samisk litteratur. Dette prissamarbeidet kan gi økte kostnader for bokkjøpere. En av årsakene er at fastprisperioden i enkelte tilfeller forlenges, slik at det går lenger tid før boka kan selges rabattert.

Høringsnotatet ber om synspunkter spesielt på noen enkeltpunkter. Det gjelder varighet av fastprisperiode, bortfall av rabatt og avanseregulering mellom forlag og bokhandel.

Nordland fylkeskommunes innspill til dette er, at loven bør støtte mest mulig opp om distriktene og de mindre aktørenes utfordringer, slik at litteraturproduksjon og -konsum kan skje på mest mulig like vilkår overalt i landet.

Høringsnotatet fremhever at bibliotekene er en viktig del av det litterære kretsløpet, først og fremst som formidler av kvalitet og mangfold i litteraturen, men også som et økonomisk viktig ledd som både bokkjøper og arrangementsarena. Bibliotekenes posisjon ivaretas i notatet blant annet ved at det legges opp til at de fortsatt skal få anledning til å kjøpe bøker med rabatt. En annen viktig sak er at forlagene skal levere digitale eksemplarer av lydbøker til bibliotek, og at det må utarbeides egne avtaler for pris og utlånsmodell. Dette arbeidet imøteses fra en biblioteksektor, som i lengre tid har hatt begrenset utvalg av digitale lydbøker.

Medvirkning

Medvirkningsorganene har blitt informert om høringsnotatet og blitt invitert til å gi innspill.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet støtter forslaget til ny boklov, og intensjonene som ligger til grunn for forslaget. En sikring av litteraturproduksjon i Norge og lik tilgang til både fysisk og digital litteratur er viktige demokratiske og kulturpolitiske tiltak. Smal litteratur og litteratur på utrydningstruede språk er særskilt viktig å ivareta. Bokloven spiller sammen med Litteraturstrategi for Nord-Norge i hensikten å oppnå økt litteraturproduksjon og litteraturformidling, og den inneholder flere elementer som vil kunne bidra til mer forutsigbare rammevilkår for litterære aktører i Nordland.

Vurderingene som etterspørres i fastsettelse av fastprisperiode, bortfall av rabatt og avanseregulering mellom forlag og bokhandel bør bidra til å sikre at loven støtter mest mulig opp om distriktene og de mindre aktørenes utfordringer. Dette for at litteraturproduksjon og -konsum kan skje på mest mulig like vilkår overalt i landet. Nordland har mange små kommuner med spredt befolkning, flere mindre forlag og små ofte kjedebaserte bokhandlere, som vil kunne dra nytte av tiltakene i bokloven.

Det er positivt at lovforslaget fremhever bibliotekenes viktige rolle som litteraturformidler, som bidragsyter til kvalitet og mangfold, og som økonomisk viktig part i det litterære kretsløpet. Fylkesrådet støtter tiltakene i lovforslaget som ivaretar bibliotekenes perspektiv, blant annet fortsatt mulighet for rabattordning ved innkjøp. Fylkesrådet støtter intensjonen om bedre tilgang til digitale lydbøker, samtidig vil fylkesrådet påpeke at det er viktig å sikre et akseptabelt prisnivå på disse lydbøkene for bibliotekene.

Fylkesrådet mener det er positivt å få et nasjonalt regelverk for omsetning av bøker. Det vil være positivt for Nordland at litteraturproduksjonen styrkes ved at bøker selges til fast pris en periode etter utgivelse. Loven gir tilgang til litteratur gjennom bokhandlere og andre tilbydere inkludert bibliotekene. Fylkesrådet mener at dette veier opp for ulempene dette medfører for bokkjøperne, som kan oppleve høyere priser for bøker.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Saken har ingen økonomiske eller personellmessige konsekvenser.

Andre konsekvenser

Høringsuttalelsen har ingen konsekvenser for likestilling, miljø/klima, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold, samfunnsansvar ved anskaffelser e.l.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkesrådet inviterer fylkestinget til følgende vedtak:

1. Nordland fylkesting støtter forslaget til ny boklov. En sikring av litteraturproduksjon i Norge og lik tilgang til både fysisk og digital litteratur er viktige demokratiske og kulturpolitiske tiltak. Særs viktig er det å ivareta gode tiltak for samiske språk.
2. Nordland fylkesting mener at loven bør innrettes slik at den støtter mest mulig opp rundt de mindre aktørene, og om tiltak som sikrer at litteraturproduksjon og -konsum kan skje på mest mulig like vilkår overalt i landet.
3. Nordland fylkesting mener det er positivt at lovforslaget fremhever bibliotekenes viktige rolle som litteraturformidler, som bidragsyter til kvalitet og mangfold, og som økonomisk viktig part i det litterære kretsløpet. Fylkestinget støtter tiltakene i lovforslaget som ivaretar bibliotekenes perspektiv, blant annet bedre tilgang til digitale lydbøker, og mener at det er viktig å sikre et akseptabelt prisnivå på disse lydbøkene for bibliotekene.

Bodø den 16.09.2022

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Christian Torset
fylkesråd for kultur, klima og miljø
sign

16.09.2022 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

17.10.2022 Fylkestinget

Kultur, miljø og folkehelsekomiteens innstilling ble lagt frem av saksordfører Anette Amalie Åbodsvik Bang, Senterpartiet:

1. Nordland fylkesting støtter forslaget til ny boklov. En sikring av litteraturproduksjon i Norge og lik tilgang til både fysisk og digital litteratur er viktige demokratiske og kulturpolitiske tiltak. Særsilt viktig er det å ivareta gode tiltak for samiske språk.
2. Nordland fylkesting mener at loven bør innrettes slik at den støtter mest mulig opp rundt de mindre aktørene, og om tiltak som sikrer at litteraturproduksjon og -konsum kan skje på mest mulig like vilkår overalt i landet.
3. Nordland fylkesting mener det er positivt at lovforslaget fremhever bibliotekenes viktige rolle som litteraturformidler, som bidragsyter til kvalitet og mangfold, og som økonomisk viktig part i det litterære kretsløpet. Fylkestinget støtter tiltakene i lovforslaget som ivaretar bibliotekenes perspektiv, blant annet bedre tilgang til digitale lydbøker, og mener at det er viktig å sikre et akseptabelt prisnivå på disse lydbøkene for bibliotekene.

Anita Sollie, Høyre, fremmet følgende tilleggforslag til nytt punkt 4 og 5

4. Digital litteratur må spesifiseres at det gjelder e -bøker og e-lydbøker, slik det er fremmet i lovforslaget.
5. Det støttes at lærebøker for høyere utdanning inngår i lovens virkeområde. Det er forståelig at lærebøker for grunnskole og videregående nivå ikke omfattes av lovforslaget. Nordland fylkeskommune vil foreslå at det arbeides med andre tiltak som kan sikre utvalg, kvalitet og tilgjengelighet for slike lærebøker.

Votering i plenum

Kultur, miljø og folkehelsekomiteens innstilling enstemmig vedtatt med 41 stemmer. Tilleggsforslag fra Høyre til nytt punkt 4 og 5 fikk 16 stemmer (6 Høyre, 3 Fremskrittspartiet, 3 Rødt, 2 Miljøpartiet De Grønne, 1 Venstre) og falt.

Permisjoner

Sandra Tønne - Arbeiderpartiet
Rita Lekanger - Arbeiderpartiet
Jim Jenssen Simonsen - Høyre
Richard Dagsvik - Fremskrittspartiet

Vedtak

1. Nordland fylkesting støtter forslaget til ny boklov. En sikring av litteraturproduksjon i Norge og lik tilgang til både fysisk og digital litteratur er viktige demokratiske og kulturpolitiske tiltak. Særsilt viktig er det å ivareta gode tiltak for samiske språk.
2. Nordland fylkesting mener at loven bør innrettes slik at den støtter mest mulig opp rundt de mindre aktørene, og om tiltak som sikrer at litteraturproduksjon og -konsum kan skje på mest mulig like vilkår overalt i landet.
3. Nordland fylkesting mener det er positivt at lovforslaget fremhever bibliotekenes viktige rolle som litteraturformidler, som bidragsyter til kvalitet og mangfold, og som økonomisk viktig part i det litterære kretsløpet. Fylkestinget støtter tiltakene i lovforslaget som ivaretar bibliotekenes perspektiv, blant annet bedre tilgang til digitale lydbøker, og mener at det er viktig å sikre et akseptabelt prisnivå på disse lydbøkene for bibliotekene.

Vedlegg

Tittel	DokID
Til høring - ny lov om omsetning av bøker (bokloven) - høringsfrist 18.11.2022	566184
224032 Høring av ny lov om omsetning av bøker (bokloven)	566185
Liste over høringsinstanser(2107223)	566186
forslag-til-lov-om-omsetning-av-boker-bokloven	673685
forslag-til-lov-om-omsetning-av-boker-bokloven	673685
horingsnotat-ny-lov-om-omsetning-av-boker-bokloven	673686
horingsnotat-ny-lov-om-omsetning-av-boker-bokloven	673686
Innspill fra Ungdommens fylkesråd - Høring - Ny lov om omsetting av bøker (bokloven)	675395
Innspill fra Nordland eldreråd til FT-sak om Høring - Ny lov om omsetting av bøker (bokloven)	675396

